

УДК 378.111+155.2

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024\(3\)-03](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024(3)-03)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ КЕРІВНИКА КАФЕДРИ МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОНАННЯ ОРГАНІЗАТОРСЬКОЇ ФУНКЦІЇ

Наталія Овчаренко

Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг, Україна

Надійшла до редакції / Received: 10.02.2024 Схвалено до друку / Accepted: 29.03.2024

Анотація

Статтю присвячено вирішенню актуальної проблеми педагогічної науки – формуванню професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської функції. З'ясовано, що існує нагальна потреба в підготовці керівних кадрів закладів вищої освіти, які дотримуються нової гуманістично спрямованої філософії освіти, які вміють стратегічно мислити, брати на себе відповідальність, самостійно діяти в умовах невизначеності, мають творче ставлення до діяльності, самоактуалізувати себе і колектив на постійне вдосконалення і творчий розвиток.

Мета статті полягала в обґрунтуванні теоретичних аспектів формування професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської функції. Відповідно до мети та поставлених завдань визначено, що професійна готовність керівника кафедри закладу вищої освіти до виконання організаторської функції є особистісно-професійним утворенням, результатом професійної підготовки керівника і складовою його професійної компетентності, системою організаторських цінностей, знань, умінь, здібностей, що проявляють себе в здатності виконувати організаторську діяльність у колективі.

З'ясовано, що специфіка організаційної функції завідувача кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти полягає в досягненні високої ефективності освітньої, наукової, методичної, організаційної роботи кафедри в поєднанні з організацією мистецько-творчої діяльності; розподілі праці між членами кафедри для досягнення поставлених цілей та реалізації планів; спрямуванні, інструктажі й контролі діяльності членів колективу; забезпеченні позитивної комунікації в роботі кафедри й освітньому процесі; створенні творчої атмосфери.

Доведено, що формування професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської функції буде проходити більш ефективно при забезпеченні в закладі освіти наступних педагогічних умов: стимулювання позитивної мотивації керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до підвищення рівня організаційної культури; створення інформаційно-освітнього середовища в закладі вищої освіти для професійної підготовки керівника кафедри до організаторської діяльності; використання інноваційних комунікативних технологій, тренінгів, спрямованих на самовдосконалення, саморозвиток керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти для виконання організаторської функції.

Ключові слова: готовність; керівник закладу освіти; професійна підготовка; професійна готовність; професійна готовність керівника кафедри закладу вищої освіти до виконання організаторської функції.

UDC 378.111+155.2

[https://doi.org10.31652/3041-1017-2024\(3\)-03](https://doi.org10.31652/3041-1017-2024(3)-03)

FORMATION OF THE PROFESSIONAL READINESS IN THE HEAD OF THE DEPARTMENT IN ART DIRECTION OF THE INSTITUTION IN HIGHER EDUCATION TO PERFORM AN ORGANIZATIONAL FUNCTION

Natalia Ovcharenko

Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine

Abstract

The article is about the solution of the actual problem of pedagogical science such as the formation of the professional readiness in the head of the department in artistic direction of the institution in higher education to perform the organizational function.

There is an urgent need for the training of management personnel to institutions of higher education who adhere to the new humanistically oriented philosophy of education, who are able to think strategically, take responsibility, act independently of conditions in uncertainty, have a creative attitude to activities, self-actualize themselves and the team for continuous improvement and development.

The purpose of the article is to substantiate the theoretical aspects of the formation of the professional readiness in the head of the department in artistic direction of the institution in higher education to perform the organizational function. It is determined that the professional readiness in the head of the department of the higher education institution to perform the organizational function is a personal and professional education, in accordance with the goal and set tasks. There are the results of the professional training of the head and components of his professional competence, a system of organizational values, knowledge, skills, abilities that manifest themselves of the ability to perform organizational activities of a team.

The specificity of the organizational function in the head of the department in artistic direction of a higher education institution is to achieve high efficiency of educational, scientific, methodical, organizational work of the department in combination with the organization of artistic and creative activities. There is to achieve distribution of work between members of the department the set goals and implement plans; directing, instructing and controlling the activities of team members; ensuring positive communication in the work of the department and the educational process; creating a creative atmosphere.

If the following pedagogical conditions are ensured in the educational institution such as stimulation of the positive motivation in the head of the department in artistic direction of the institution in higher education to increase the level of organizational culture; creating of an informational and educational environment improve the formation of the professional readiness in the head of the department in artistic direction of the institution in higher education to perform the organizational function will take place more effectively in a higher education institution for professional training of the head of the department for organizational activities. It's use of innovative communication technologies, trainings aimed at self-improvement, self-development in the head of the department of artistic direction in the higher education institution to perform the organizational function.

Keywords: readiness; the head of the educational institution; professional training; professional readiness; professional readiness in the head of the department in the institution of higher education to perform the organizational function.

Постановка наукової проблеми. Входження України до Європейського Союзу, сучасні соціально-економічні, політичні умови зумовлюють вимоги критичного переосмислення й інноваційного підходу до реформування національної вищої освіти, яка

повинна реагувати на нагальні проблеми суспільства й процеси, що відбуваються в країні та в світі. Події, пов'язані з російською військовою агресією негативно впливають на організацію і якість вищої освіти в багатьох регіонах країни, і на можливість забезпечення сталого демократичного розвитку українського суспільства.

У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки поставлено цілі та завдання для вищої школи, які стосуються відбудови та продовження реформування системи вищої освіти в післявоєнний період, зменшення деструктивних наслідків, спричинених повномасштабним вторгненням російської федерації на територію незалежної України [16]. Серед стратегічних цілей в «Операційному плані реалізації у 2022–2024 роках Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки» першою зазначена: «ефективність управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною», вимагає уваги до «управлінської підготовки керівного складу та перспективних лідерів закладів вищої освіти» [11]. Тому, існує нагальна потреба в підготовці керівних кадрів закладів вищої освіти, які дотримуються нової гуманістично спрямованої філософії освіти, які вміють стратегічно мислити, брати на себе відповідальність, самостійно діяти в умовах невизначеності, мають творче ставлення до діяльності, самоактуалізувати себе на постійне вдосконалення і розвиток та мотивувати на таку діяльність членів колективу.

Особливої вагомості в такому контексті набуває формування професійної готовності сучасного керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до організаторської функції в контексті гуманістичного і творчого підходів, яка повинна відбуватися на основі обґрунтування теоретичних засад формування зазначеного явища до виконання організаторської функції, створення спеціальних педагогічних умов для забезпечення якості освітнього процесу у ЗВО. Разом з тим, у сучасному науковому досвіді недостатньо відображено теоретичні аспекти формування професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської

функції, що відображається на якості практичного керівництва в закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Концептуальні засади теорії готовності розкрито в наукових доробках І. Гавриш, Р. Клопова, Л. Кондрашової, А. Ліненко, В. Лугового, О. Пехоти, С. Сисоевої та ін. Питання формування професійної готовності керівників закладів освіти розкрито в працях Н. Білик, В. Бондаря, М. Гриньової, В. Маслової, Л. Мартинець, С. Ніколаєнка, В. Олійника, В. Пікельної, Л. Хоружої та ін. Визначенню сутності управлінської, зокрема організаторської, діяльності керівника закладу освіти присвячено роботи Б. Гаєвського, В. Гладкової, Г. Єльнікова, В. Жигірь та ін. Проблема формування організаційної культури керівника закладу освіти займалися Л. Рибалко, Г. Тимошко, Р. Черновол-Ткаченко, А. Яцинік та ін. Однак, поза увагою вчених лишаються теоретичні й методичні засади формування професійної готовності керівника кафедри закладу вищої освіти до виконання організаторської функції.

Аналіз проблеми формування професійної готовності керівника кафедри закладу вищої освіти до виконання організаторської функції дав змогу виявити наявні суперечності між потребою сучасного суспільства в якісному забезпеченні освітнього процесу в закладі вищої освіти в контексті реформування вищої освіти та недостатньою розробкою основ інноваційного менеджменту в педагогічній теорії і практиці; вимогами вищої школи до підвищення ефективності управлінської, наразі – організаційної функції керівника закладу вищої освіти та наявною системою професійної підготовки зазначеного керівника в системі педагогічної освіти; необхідністю формування професійної готовності керівника кафедри закладу вищої освіти до організаторської функції та відсутністю навчально-методичного забезпечення для ефективного здійснення цього процесу.

Мета статті – обґрунтувати теоретичні аспекти формування професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської функції.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити такі завдання: розкрити сутність поняття «професійна готовність керівника

кафедри закладу вищої освіти до виконання організаторської функції»; схарактеризувати специфіку організаторської функції завідувача кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти; визначити педагогічні умови формування професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської функції.

Виклад основного матеріалу. Сучасний заклад вищої освіти потребує керівників нового типу, які готові вибудовувати нові стратегії розвитку колективу, виконувати різноманітні функції та спонукати колектив закладу освіти до впровадження інноваційних форм, методів, засобів навчання, виховання, розвитку здобувачів освіти. Реформування національної вищої освіти визначають нові вимоги до керівника кафедри вищої школи, здатного на високому рівні здійснювати організаційну діяльність для забезпечення якості освітнього процесу. У реаліях сьогодення особливого значення набуває професійна готовність керівника кафедри закладу вищої освіти виконувати свої управлінські, організаційні функції, що значно залежить від його мотиваційно-ціннісного ставлення до такого виду діяльності, професійної компетентності й професійних здібностей, здатності до самовдосконалення.

У педагогічній науці значне місце посідає теорія готовності, яка впродовж століття зазнала значної трансформації й сьогодні продовжує розвиватися, а її ключове поняття «готовність» є предметом наукового дослідження сучасних учених. За доцільної думки І. Гавриш, на початку ХХ століття готовність розглядалася як настанова, певний психічний стан людини, що лежить в основі її поведінки. У середині ХХ століття науковці вбачали в сутності готовності прояв особистісних рис людини та якісний показник саморегуляції її поведінки. Наукові розвідки першої чверті ХХІ століття розкривають поняття «готовність» у контексті діяльнісного підходу, психологічного налаштування людини на діяльність (професійну діяльність) [2, с. 16]. Сучасний погляд науковців на поняття «готовність» поєднує особистісний і діяльнісний (функціональний) підходи в його тлумаченні, а окреслене явище синтезує особистісні й функціональні прояви. Діяльнісний підхід до розуміння готовності розглядається у зв'язку з

психічними функціями, формування яких є необхідними для досягнення потрібних результатів діяльності; особистісний підхід – як наявність особистісних рис для успішної діяльності [2, с. 9].

Визначення сутності понять «професійна підготовка, «професійна готовність» базується на результатах дослідження загальної теорії готовності. З іншого боку, наукові педагогічні розвідки, спрямовані на виявлення змісту окреслених понять, збагачують, наповнюють новим сенсом наявне теоретичне знання. Так, розуміння сутності професійної готовності вченою С. Сисоевою доповнює визначене, яке утворюється за результатами професійної підготовки. Науковиця розглядає «професійну підготовку» як цілісну систему, керований і неперервний процес, а саме: «професійна підготовка є цілісною системою із великою кількістю пов'язаних між собою компонентів, що певним чином упорядковані, характеризуються відносно стійкою цілісністю, ієрархічною побудовою, наявністю суб'єкта та об'єкта, розгалуженими внутрішніми й зовнішніми зв'язками та відношеннями; неперервний і керований процес набуття особистістю суб'єктивного досвіду професійної діяльності» [15, с. 251].

Аналіз наукових праць щодо з'ясування поняття «професійна готовність» дав змогу виявити існування різнобічності думок вітчизняних учених:

- складноструктуроване утворення, яке забезпечує необхідні внутрішні умови для успішного професійного саморозвитку (О. Пехота, [12, с. 216]);
- рівень сформованості професійних знань, умінь, навичок та особистісних якостей майбутніх фахівців (Р. Клопов [5, с. 14]);
- цілісне утворення, яке характеризує емоційно-когнітивну і вольову мобілізаційність суб'єкта (А. Ліненко [6, с. 56]);
- результат професійної підготовки, що визначається рівнем оволодіння ними системою професійних компетенцій (Н. Овчаренко [9, с. 47]).

Віднедавна професійну готовність учені розглядають як інтегративне особистісно-професійне утворення, яке охоплює професійну компетентність та психологічну готовність до професійної діяльності. Дослідження поняття «професійна компетентність» дозволило

українській ученій О. Жихорській виокремити п'ять підходів до його сутності, а саме: функціональний, який демонструє здатність застосовувати набуті знання й уміння в професії та відповідність її вимогам; ситуаційний, який включає смисловий та ціннісний, проблемно-практичний аспекти; діяльнісний, що відображає готовність до професійної діяльності; особистісний, який акцентує на важливості особистісних рис, необхідних для професії; особистісно-діяльнісний, що інтегрує і поєднує професійні знання, уміння, навички і особистісні характеристики [4, с. 21].

Психологічна готовність до професійної діяльності є невід'ємною складовою професійної готовності. Доцільною є позиція Л. Матохнюк щодо визначення поняття «психологічна готовність», яку тлумачать як стан психічних функцій особистості й дає змогу досягти високого рівня успішності в конкретній діяльності [7, с. 88]. Науковець доцільно розглядає психологічну готовність як особистісну готовність до професійної діяльності, яка є складним багатокomпонентним утворенням, що містить глибоке розуміння специфіки майбутньої професійної діяльності, високий рівень розвитку професійно важливих особистісних якостей та стійкий рівень ідентифікації з представниками управлінського складника в педагогічній професії. До найважливіших рис зазначеної готовності дослідниця доречно відносить: лідерські якості, емоційну стійкість, уміння вирішувати конфлікти, комунікаційні навички, аналітичні вміння, уміння мотивувати та надихати, управлінські навички.

Професійна готовність керівника закладу освіти, у розумінні В. Бобир, відображає професійний розвиток керівника та як неперервний, цілеспрямований, організований, інтегрований процес теоретичної та практичної підготовки керівника до здійснення професійної діяльності [1, с. 6].

Тож, результати дослідження дали змогу дійти узагальнення, що професійна готовність керівника закладу освіти є результатом його професійної підготовки, яка визначається рівнем оволодіння ним професійною компетентністю та рівнем психологічної готовності до професійної діяльності.

Діяльність керівників закладів освіти, за слушної думки В. Гладкової, є значущою для

розвитку основних процесів освітньої організації не лише з точки зору контролю та координації, але й у контексті управління питаннями кадрової політики, розвитку корпоративної культури, лояльності співробітників щодо ставлення до організації, готовності до саморозвитку та перетворень [3, с. 41]. Доцільним є висновок вченої що «термін «управління» загальний, який містить три складники: менеджмент, керування та організацію» [3, с. 40].

Л. Мартинець, розглядаючи управлінську діяльність в закладі освіти, визначає сутність і основні функції її керівника: це основні види діяльності, які утворюються шляхом зведення однотипних видів робіт, що виконує керівник, до більш загальних та поєднуються однаковою цілеспрямованістю. У визначенні загальних функцій управління науковець долучається до думки Ю. Конаржевської визначає такі функції: аналітична, планування, організаційна, контрольна, регульовальна [8, с. 13]. Організаційна функція управління, доцільно зазначає Л. Мартинець, полягає у визначенні місця й ролі кожного члена колективу в досягненні поставлених цілей та реалізації планів. Зазначена функція керівника закладу освіти (структурного підрозділу закладу) впливає на завдання та практичне втілення їх, зв'язки між людьми, вона спрямована на задіяння всіх наявних ресурсів і передбачає сформованість у керівника високо рівня організаційної культури та наявності організаторських здібностей.

Організаційну культуру керівника закладу освіти Г. Тимошко визначає як інтегративне особистісне утворення, що містить сукупність знань, умінь, навичок, цінностей, переконань, норм поведінки та синтез особистісних, громадянських, організаційних, педагогічних, культурологічних складових, професійних якостей і компетентностей керівника, необхідних для успішної організації управління закладом освіти [17, с. 13]. Організаторські здібності керівника закладу освіти, за слушної думки вченого, – це природні задатки, які піддаються розвитку і є базовою категорією його організаційної культури, які проявляють себе в умінні: своєчасно приймати аргументовані рішення; оцінити ситуацію, визначити черговість завдань, розрахувати терміни їх виконання; раціонально розподіляти працю між співробітниками та інструктувати їх,

забезпечувати їхню взаємодію; направляти, координувати та контролювати діяльність підлеглих; домагатися реальної персональної відповідальності кожного за виконання доручених завдань; активно використовувати для досягнення мети зовнішні фактори та зміну обставин; підтримувати дисципліну виконання, створювати оптимальні комбінації наявних ресурсів та ін. [17, с. 200].

Аналіз наукових праць учених засвідчив, що керівнику кафедри закладу вищої освіти для здійснення організаторської функції необхідно мати сформовану організаційну культуру, яка включає організаторські знання, уміння та організаторські здібності, що виявляють себе в здатності організувати діяльність колективу в закладі вищої освіти, створити в ньому творчу й комфортну атмосферу для праці, забезпечити систему делегування повноважень. Визначаючи місце організаторської функції керівника кафедри закладу вищої освіти в структурі його професійних функцій, доцільно звернутися до типових посадових обов'язків зазначеного керівника. У цілому посадові вимоги керівних кадрів закладів освіти розроблені на підставі державних законодавчих документів в Україні; а також – «нормативних актів вищих органів управління освітою; результатів наукових досліджень, вивчення тенденцій розвитку теорії та практики управління; опрацювання та узагальнення найкращого практичного досвіду реалізації професійної діяльності керівників закладів освіти різних рівнів» [3, с.42].

За результатами аналізу типових посадових обов'язків керівника кафедри закладу вищої освіти виявлено його професійні функції, до яких потрібно віднести: концептуально-стратегічну: аналізує діяльність кафедри й спрямовує колектив на досягнення якості освіти, цілей закладу вищої освіти, бере участь у розробці та поданні пропозицій до нормативних документів закладу освіти; прогностично-моделювальну: здійснює планування діяльності кафедри, забезпечує підбір та комплектацію професорсько-викладацького складу кафедри, розробляє заходи для покращення якості освітнього процесу; організаційну: організовує та забезпечує високу ефективність освітньої, наукової, методичної, організаційної роботи кафедри; контрольно-регулятивну: контролює розробку та якість наукового, навчально-методичного забезпечення навчальних

дисциплін кафедри, контролює й аналізує підсумки екзаменаційних сесій, практик, захисту курсових і кваліфікаційних робіт, підсумкових атестацій; регулює всі питання, пов'язані з удосконаленням освітнього процесу, комунікацією членів кафедри та викладачів і здобувачів освіти.

Дослідження наукових праць, типових посадових обов'язків керівника кафедри закладу вищої освіти, дало змогу схарактеризувати специфіку організаційної функції керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти, яка полягає: в досягненні високої ефективності освітньої, наукової, методичної, організаційної, мистецько-творчої роботи кафедри; розподілі праці між членами кафедри для досягнення поставлених цілей та реалізації планів; мотивації членів колективу до проведення творчих заходів; спрямовуванні, інструктажі й контролі діяльності членів кафедри; забезпеченні позитивної комунікації в роботі кафедри й освітньому процесі; створенні творчої атмосфери для реалізації й особистісно-професійного розвитку кожного члена кафедри. Мистецько-творча діяльність керівника закладу освіти передбачає [10]: забезпечення необхідних умов задля збереження національної історичної і культурної спадщини, розмаїття традицій, забезпечення передачі їх майбутнім поколінням.

У визначенні сутності поняття «професійна готовність керівника кафедри закладу вищої освіти до виконання організаторської функції» вважаємо, що вона є особистісно-професійним утворенням, результатом професійної підготовки керівника й складовою його професійної компетентності, системою організаторських цінностей, знань, умінь, здібностей керівника, що проявляють себе в здатності виконувати організаторську діяльність у колективі.

Формування професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської функції буде проходити більш ефективно при забезпеченні наступних педагогічних умов:

- стимулювання позитивної мотивації керівника кафедри закладу вищої освіти до підвищення рівня організаційної культури;
- створення інформаційно-освітнього середовища в закладі вищої освіти для

професійної підготовки керівника кафедри до організаторської діяльності

– використання інноваційних комунікативних технологій, тренінгів, спрямованих на самовдосконалення, саморозвиток керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти для виконання організаторської функції.

На реалізацію першої педагогічної умови – стимулювання позитивної мотивації керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до підвищення рівня організаційної культури, впливає вся система організації діяльності закладу вищої освіти, яка базується на сучасних підходах управління із врахуванням гуманістичних цінностей організаторської діяльності, до яких вчені відносять, зокрема: гуманне ставлення до колег, здобувачів освіти; партисипативне управління на засадах партнерства; особисту відповідальність кожного суб'єкта процесу управління за кінцеві результати діяльності; постійне вдосконалення якості управлінської та педагогічної діяльності [17, с. 589].

Зростання позитивної мотивації керівника кафедри відбувається за умови підтримки адміністрації закладу вищої освіти в інноваційних проектах, проявах творчої ініціативи. На заохочення керівника до підвищення рівня організаційної культури впливає його залучення до розробки та подання пропозицій до нормативних документів закладу вищої освіти, відчуття важливості власної позиції та причетності до вирішення нагальних завдань ЗВО, а також – упровадження рейтингового оцінювання діяльності викладачів кафедри і загалом – діяльності кафедри, яке проводиться щорічно за підсумками календарного року і є кількісним показником якості та результативності різних видів роботи, яку організовує керівник кафедри.

Особливо важливе значення для стимулювання позитивної мотивації керівника кафедри закладу вищої освіти до підвищення рівня організаційної культури має підтримка колективу кафедри, який проявляє розуміння, повагу, виявляє готовність до професійної взаємодії та довіру до його творчих ініціатив.

Друга педагогічна умова – створення інформаційно-освітнього середовища в закладі вищої освіти для професійної підготовки керівника кафедри до організаторської

діяльності. Щодо сутності інформаційно-освітнього середовища ми долучаємося до думки Г. Романової, яка визначає його як комплекс інформаційних освітніх ресурсів, в тому числі цифрових освітніх ресурсів, сукупності технологічних засобів інформаційних технологій, систем сучасних педагогічних технологій, що забезпечує навчально-методичну підтримку освітнього процесу [14]. Сучасні заклади вищої освіти не завжди мають можливості створювати інформаційне ресурсне забезпечення для формування готовності керівника кафедри до організаторської діяльності, надавати навчально-методичну підтримку в забезпеченні його потреби в отриманні необхідної інформації. Тому, забезпечення керівника кафедри комплексом інформаційних освітніх ресурсів буде сприяти якості його практичної діяльності в закладі освіти.

Третя педагогічна умова використання інноваційних комунікативних технологій, тренінгів, спрямованих на самовдосконалення, саморозвиток керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти для забезпечення організаторської функції, яка сьогодні набуває особливого сенсу в умовах військового стану та критичних ситуацій. Усвідомлення цінності самовдосконалення організаторських здібностей спрямовує керівника на підвищення кваліфікації й набуття професійної готовності до організаторської діяльності, що свідчить про рівень його відповідальності і забезпечує стабільність роботи колективу кафедри.

У закладах вищої освіти здійснюється планування підвищення кваліфікації керівників закладів освіти, наразі – керівників кафедри, яке проходить в системі післядипломної педагогічної освіти, головним структурним підрозділом якої є Центральний інститут післядипломної освіти Національної академії педагогічних наук України, «зазначені інституції займаються підготовкою і перепідготовкою керівників закладів освіти через організацію та реалізацію курсової та міжкурсової процедури навчання» [13, с. 46]. Під час навчання на курсах підвищення кваліфікації слухачі мають можливість опанувати інноваційними комунікативними технологіями, методикою проведення тренінгів, спрямованих на підвищення якості освітнього процесу,

налагодженням позитивної комунікації між членами колективу, подолання стресових і конфліктних ситуацій тощо. У сучасних умовах військового стану володіння керівником кафедри інноваційними комунікаційними технологіями для ефективної організаційної діяльності колективу є необхідним і професійно значущим.

Висновки. Відповідно до мети та поставлених завдань визначено, що професійна готовність керівника кафедри закладу вищої освіти до виконання організаторської функції є особистісно-професійним утворенням, результатом професійної підготовки керівника й складовою його професійної компетентності, системою організаторських цінностей, знань, умінь, здібностей, що виявляють себе в здатності виконувати організаторську діяльність у колективі. Специфіка організаційної функції завідувача кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти полягає в досягненні високої ефективності освітньої, наукової, методичної, організаційної, мистецько-творчої роботи кафедри; розподілі праці між членами кафедри для досягнення поставлених цілей та реалізації планів; мотивації членів колективу до проведення творчих заходів; спрямуванні, інструктажі й контролі діяльності членів

колективу; забезпеченні позитивної комунікації в роботі кафедри й освітньому процесі; створенні творчої атмосфери для реалізації й особистісно-професійного розвитку кожного члена кафедри. Формування професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської функції буде проходити більш ефективно при забезпеченні в закладі освіти наступних педагогічних умов: стимулювання позитивної мотивації керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до підвищення рівня організаційної культури; створення інформаційно-освітнього середовища в закладі вищої освіти для професійної підготовки керівника кафедри до організаторської діяльності; використання інноваційних комунікативних технологій, тренінгів, спрямованих на самовдосконалення, саморозвиток керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти для виконання організаторської функції.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробці й обґрунтуванні методики формування професійної готовності керівника кафедри мистецького спрямування закладу вищої освіти до виконання організаторської функції.

Список використаних джерел

1. Бобир В. Г. Професійний розвиток керівника дошкільного навчального закладу. Науковий вісник Університету менеджменту освіти. Педагогіка. 2016. № 2. URL: https://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/visnyk_umo/pedagogika/2_2016/Бобир.pdf
2. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Харківський національний університет ім. Г. Сковороди. Харків, 2006. 579 с.
3. Гладкова В. М. Управлінська діяльність керівника закладу освіти в умовах невизначеності. Імідж сучасного педагога. 2023. № 5 (212). С. 38–46.
4. Жихорська О. Формування професійної компетентності навчально-допоміжного персоналу закладу вищої освіти в умовах інтеграції неформальної та інформальної освіти. Соціальна робота та соціальна освіта. 2020. № 1(4). С. 19–30. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/soc_robota_soc_osvita/2020_4/5.pdf
5. Клопов Р. В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту із застосуванням інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2013. 41 с
6. Линенко А. Ф. Теорія і практика формування готовності студентів педагогічних вузів до професійної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 1996. 378 с.
7. Матюхнюк Л., Потапова О. Психологічна готовність керівників закладів загальної середньої освіти до управлінської діяльності. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 4. С. 86–92.

8. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : навч. посібник. Вінниця, 2018. 196 с.
9. Овчаренко Н. А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Криворізький державний педагогічний університет. Кривий Ріг, 2016. 547 с.
10. Овчарук О. В. Інновація як стратегія розвитку сучасної культурно-мистецької освіти. Культура України. 2013. Вип. 42. С. 42-49.
11. Операційний план реалізації у 2022—2024 роках Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022—2032 роки.
URL:<https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/news/2022/04/15/VO.plan.20222032/Operatsiynnyy.plan.SRVO-23.02.22.pdf>
12. Пехота О. М. Індивідуалізація професійно-педагогічної підготовки вчителя: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 1997. 430 с.
13. Рибалко Л. С., Черновол-Ткаченко Р. І., Яцинік А. В. Теоретичні питання розвитку організаційної культури керівників дошкільних навчальних закладів у системі післядипломної освіти : монографія. Харків : Основа. 2015. 112 с.
14. Романова Г. М. Проектування інформаційно-освітнього середовища закладу освіти. 2023. URL: <http://surl.li/uludus>
15. Сисоева С. О. Загальні поняття дослідження поняття освіти як процесу і результату. Освітologia: витоки наукового напрямку : монографія / за ред. В. О. Огнев'юка ; авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоева, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова та ін. Київ : ВП «Едельвейс», 2012. С. 217-263.
16. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки від 14 квітня 2022 року. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/strategiya-rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-na-2022-2032-roki>
17. Тимошко Г. М. Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу: теорія та практика : Монографія. Київ : Видво, 2014. 710 с.

References

1. Bobyr V. H. Profesiynni rozvytok kerivnyka doshkilnoho navchalnoho zakladu. Naukovyi visnyk Universytetu menedzhmentu osvity [Professional development of the head of a preschool educational institution. Scientific Bulletin of the University of Management of Education. Pedagogy.]. Pedagogika. 2016. № 2.
2. Havrysh I. V. Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannya hotovnosti maibutnikh uchyteliv do innovatsiynoi profesiynoi diialnosti [Theoretical and methodological bases of formation in readiness of future teachers for innovative professional activity]: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04 / Kharkivskiy natsionalnyi universytet im. H. Skovorody. Kharkiv, 2006. 579 s.
3. Hladkova V. M. Upravlinska diialnist kerivnyka zakladu osvity v umovakh nevyznachenosti. Imidzh suchasnoho pedahoha [Management activities of the head in the educational institution in conditions of uncertainty. The image of a modern teacher]. 2023. № 5 (212). S. 38-46.
4. Zhykhorska O. Formuvannya profesiynoi kompetentnosti navchalno-dopomizhnoho personalu zakladu vyshchoi osvity v umovakh intehtatsii neformalnoi ta informalnoi osvity. Sotsialna robota ta sotsialna osvita [Formation of professional competence in teaching and support staff of a higher education institution in conditions of integration in formal and informal education. Social work and social education]. 2020. № 1(4). S. 19-30. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/soc_robota_soc_osvita/2020_4/5.pdf
5. Klopov R. V. Teoriia i praktyka profesiynoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu iz zastosuvanniam informatsiinykh tekhnolohii [Theory and practice in professional training of future specialists in physical education and sports with the use of information technologies]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d-ra ped. nauk : 13.00.04. Vinnytsia, 2013. 41 s.
6. Lynenko A. F. Teoriia i praktyka formymuvannya hotovnosti studentiv pedahohichnykh vuziv do profesiynoi diialnosti [Theory and practice of formation of readiness of students of pedagogical universities for professional activity]: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kyiv, 1996. 378 s.
7. Matokhniuk L., Potapova O. Psykholohichna hotovnist kerivnykiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity do upravlinskoi diialnosti. Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezperervnoi osvity. Seriia «Pedagogika. Psykholohiia» [Psychological readiness of managers of general secondary education institutions for

- managerial activities. Scientific bulletin of the Vinnytsia Academy of Continuing Education. Series "Pedagogy.Psychology". 2023. №. 4. S. 86–92.
8. Martynets L. A. Upravlinska diialnist kerivnyka navchalnoho zakladu [Management activity of the head of the educational institution: education. manual]: navch. posibnyk. Vinnytsia, 2018. 196 s.
 9. Ovcharenko N. A. Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vokalno-pedahohichnoi diialnosti [Theoretical and methodological principles of professional training in future music teachers for vocal-pedagogical activity]: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kryvorizkyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet. Kryvyi Rih, 2016. 547 s.
 10. Ovcharuk O. V. Innovatsiia yak stratehiia rozvytku suchasnoi kulturno-mystetskoi osvity. Kultura Ukrainy [Innovation as a strategy for the development of current cultural and mystical awareness. Culture of Ukraine]. 2013. Vyp. 42. S. 42-49.
 11. Operatsiinyi plan realizatsii u 2022—2024 rokakh Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky [Operational plan for the implementation in 2022-2024 of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022-2032].
URL:<https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/news/2022/04/15/VO.plan.20222032/Operatsiynyy.plan.SRVO-23.02.22.pdf>
 12. Pekhota O. M. Indyvidualizatsiia profesiino-pedahohichnoi pidhotovky vchytelia [Individualization of teacher's professional and pedagogical training]: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kyev, 1997. 430 s.
 13. Rybalko L. S., Chernovol-Tkachenko R. I., Yatsynik A. V. Teoretychni pytannia rozvytku orhanizatsiinoi kultury kerivnykiv doshkilnykh navchalnykh zakladiv u systemi pisliadyplomnoi osvity : monohrafiia [Theoretical issues of the development in organizational culture of heads in preschool educational institutions of the system of postgraduate education: monograph]. Kharkiv : Osnova. 2015. 112 s.
 14. Romanova H. M. Proiektuvannia informatsiino-osvitnoho seredovyshcha zakladu osvity [Designing the informational and educational environment of an educational institution.]. 2023. URL: <http://surl.li/uludus>
 15. Sysoieva S. O. Zahalni poniattia doslidzhennia poniattia osvity yak protsesu i rezultatu. Osvitohiia: vytoky naukovoho napriamu : monohrafiia [General concepts of the study in the concept of education as a process and result. Education: the origins of the scientific direction: a monograph] / za red. V. O. Ohnev'iuka ; avt. kol.: V. O. Ohnev'iuk, S. O. Sysoieva, L. L. Khoruzha, I. V. Sokolova ta in. Kyiv : VP «Edelveis», 2012. S. 217-263.
 16. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky vid 14 kvitnia 2022 roku [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022-2032 from April 14, 2022].
URL:<https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/strategiya-rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-na-2022-2032-roki>
 17. Tymoshko H. M. Orhanizatsiina kultura kerivnyka zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu: teoriia ta praktyka : Monohrafiia [Organizational culture of the head in a comprehensive educational institution: theory and practice: Monograph]. Kyiv : Vydvo, 2014. 710 s.

Про автора

Наталія Овчаренко, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки, Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг, Україна, e-mail: shvager77@gmail.com

About the Author

Natalia Ovcharenko, doctor of pedagogical sciences, professor, head of the department of musicology, instrumental and choreographic training, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine, e-mail: shvager77@gmail.com